

Otázka: Religionistika

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): NN

Základní popis

- Oddělila se od filozofie ve 20. Stol.
- Nyní je samostatnou disciplínou
- = NAUKA O NÁBOŽENSTVÍCH (více, všechny)
- Říká, kde se tu vzalo náboženství, teorie vzniku, funkce náboženství, postavení náboženství ve společnosti, vztah člověk x víra
- Zabývá se jednotlivými náboženskými směry (vývoj a srovnávání)
- Objektivní věda
- „věda“
- Zabývá se jedním náboženstvím,
- Zabývá se otázkami víry: Co je to víra? Proč vzniklo náboženství?

Pojmy

- **VÍRA**
 - V podstatě cit/vztah, který vyjadřuje vztah mezi člověkem a předmětem víry (cokoliv)
- **DYNAMISMUS** – víra v přírodní síly
- **ANIMISMUS** – víra v duchy (anima = duše zemřelých předků)
- **DÉMONISMUS**
- **TOTEMISMUS** = předmět, ve kterém je moc/síla
- **TALISMAN** = věc co nosíme při sobě a ochraňuje nás
- **TEISMUS** = víra v osobního Boha, různé formy
 - **ATEISMUS** – bez víry, „věřím v to, že nevěřím“, 2 výklady
 - **MONOTEISMUS** – víra v 1 Boha (křesťanství, islám, judaismus)

- **POLYTEISMUS** – víra ve více Bohů (přírodní náboženství, kmenová náboženství, starověký Egypt, antika, ...)
- **PANTEISMUS** – Bůh je obsažen ve všem a všude, ztotožňuje se s celou přírodou/univerzem
- **HENOTEISMUS** – 1 nejvyšší Bůh, kterému pomáhají další „pomocníci“
- **DEISMUS** – forma, kdy Bůh je ten, co stojí na začátku („nakopne vývoj“) a dál už vývoj pokračuje sám podle přírodních zákonitostí (racionalismus)

TEOLOGIE

TEORIE VZNIKU NÁBOŽENSTVÍ

- Lidé si nedokázali vysvětlit přírodní jevy => nadpřirozené síly
- Dnes víra vzniká jako psychická podpora (smrt bližního, ztráta majetku, atd.)

VÍRU V NĚCO NÁM NEMŮŽE NIKDO SEBRAT!

Vývoj a vznik západní filozofie

- Kořeny 5 – 6. stol. př. n. l.
- Mýtus -> filozofie
- Chaos -> řád
- Mýtus – na začátku všeho chaos, Bohové vytvořili to co je kolem nás
- Celá příroda se označuje jako univerzum (=kosmos)
- Člověk hledá řád v přírodě
- Řekové princip řádu nazývali LOGOS (= řád, rozumné slovo, vrchol vědění/poznání) -> základní obrat
- Lidé se odklání od chaosu (Boha) k řádu (logos) v přírodě
- = název tohoto období, období přírodní filozofie
- Dochází k odvrátu od Bohů k přírodě
- Jak se začalo rozvíjet rozumové poznávání?
- Co stojí za vším? Co nastolilo řád/odvrácení od chaosu?
- První města (pobřeží Malé Asie – MILÉTOS) – nejvyspělejší -> obchod, otroci => bohatství, výborné přírodní podmínky -> PROSTOR PRO PŘEMÝŠLENÍ NAD PŘÍRODOU
- Rozvíjení rozumového poznání (3 cesty):

Kosmologie (5-6. stol. př. n. l.)

- **1) Skepse**
 - Pochybování (hlavně o Bozích) o cestě k poznání
 - Bohové mají lidské vlastnosti => pochybovali o tom, že znají správnou cestu
 - Klademe si otázky
 - Začátek kladení otázek, hledání odpovědí, pochybování o to zda je najdeme
- **2) Dogmatismus**
 - Snaží se na něco přijít, a když dojde k poznání -> nezpochybnitelný fakt
 - Dál se s tím nezabývá
- **3) Kriticismus**
 - Kritický tvořivý přístup
 - Nejvyšší forma myšlení, tvořivý a nejnáročnější přístup
 - Člověk není spokojen s výsledkem, postupuje dál a hledá další souvislosti
 - Nekonečné – zvažování a posuzování stále nových faktů
 - Snaha najít 1 jediný princip (ze kterého vše vzniklo)
 - Hledali PRALÁTKU (ARCHÉ) – 2 složky:
 - HÝLÉ – materiál, hmota
 - ZOÉ – oživující prvek, duchovní, to co látce dodává život
 - Směr, kterým můžeme označit začátek lidského myšlení od chaosu
 - Hledá začátek úplně všeho -> směr uvažování
 - Zabývali se jím v Kosmologii
 - ŠKOLY (Řecko):

Logos = princip řádu

Hylozoismus

a) Milétská škola

- První škola, která se odklonila od Bohů k přírodě
- **THALLES Z MILÉTU**
 - Jeden ze 7 mudrců
 - Matematika – Thaletova kružnice
 - První dokázal změřit výšku pyramid

- Domníval se, že na začátku všeho stojí **VODA** (první princip)
- **ANAXIMANDROS**
 - Základem všeho je **APEIRON** = filozofický princip, něco co nemůžeme definovat, neurčité, neomezené, obsaženo ve všem, stojí na začátku všeho
- **ANAXIMÉNES**
 - Za vším stojí **APEIROS AER** (složka zoé) = vzduch

b) Pythagorejská škola

- Významné tím, že vzdělávala i ženy (literatura, hudba,...), askeze
- **PYTHAGORAS ZE SAMU**
 - Zakladatel této školy
 - Domnívali se, že celý vesmír, svět je řízen **ČÍSLY**, čísla znamenají vztahy
 - 1 = celek, pevný bod, neobyčejné číslo, pochází od Boha
 - 2 = protiklady (den x noc), pár, úsečka
 - 3 = uzavřený celek, trojúhelník, třílístek
 - 4 = 4 živly, čtverec, světové strany, spravedlnost
 - 5 = prsty na ruce, síla, moc, manželství
 - 6 = štěstí
 - 7 = kosmické číslo (Slunce, Měsíc, planety)
 - 8 = solidarita, stabilita
 - 9 =
 - 10 = jsoucno, dokonalost, harmonie
 - 0 = dokonalé číslo
 - Sudá = ženská
 - Lichá = mužská
 - Symbolikou čísel se dali vysvětlit přírodní děje, vztahy
 - Nehledali pralátku, ale **vztahy**

c) Eleatská škola

- Elea = město v Itálii
- Významná tím, že zakladatel XENOFANÉS začal veřejně vystupovat (bohové), „nej“ je obsaženo ve všem
- „nej“ má mít jednu podobu = co je božské má být jen jedno
- **XENOFANÉS**
- **PANTEISMUS**
 - Bůh je obsažen ve všem

- Božské je základ jsoucna a je všudypřítomné, neexistuje prázdňé místo
- Nic se nehýbe, protože není kam
- **Nauka o věčném a neproměnlivém jsoucnu**
- **ZENON Z ELEJE**
 - Chtěl toto tvrzení poprvé dokázat
 - Jeho důkaz APORIE (důkaz logickým paradoxem) – využití dialektiky jako metody
 - Důležitá tím, že chtěli něco dokázat!!!!

d) HERAKLEITOS Z EFESU („TEMNÝ FILOZOF“)

- Domníval se, že pralátkou je **PRA OHEŇ** (kvůli protikladným funkcím – světlo x tma, teplo x zima)
- Svět funguje na principu **PANTA REI (.....)**
 - Vše plyne a nic netrvá věčně
 - **„Nikdy nevstoupíš dvakrát do stejné řeky, protože plyne“.**
 - Neztotožňoval se s Parmenidem
 - Domníval se, že pohyb nastává, když se setkají 2 protiklady
 - Jako první formuluje 1. Zákon všeho v univerzu (konkrétní, ucelený)
- **1. DIALEKTICKÝ ZÁKON** – zákon jednoty a boje (sounáležitost a spolupůsobení)
 - Herakleitovo učení označujeme jako **VARIABILISMU**
 - **POLEMOS** = boj protikladů, jejich střet
 - Jako první přichází s **uceleným názorem** (determinismus, materialismus, racionalismus, idealismus)
 - **1. ucelený idealistický systém**

Zdroje (jak zjišťujeme, jak mysleli):

- 1) **FRAGMENTY** (zlomky)
- 2) **DOXOGRAFIE** – zprostředkovaně, spisy novějších osobností